

अवैध दारु प्रतिबंधाबाबत आढावा घेण्यासाठी
मा.मंत्री (राज्य उत्पादन शुल्क) यांचे अध्यक्षेखाली
राज्यस्तरीय समिती गठीत करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
गृह विभाग,

शासन निर्णय, क्रमांक:एमआयएस-०३१७/प्र.क्र.१०४/राउशु-३,

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

दिनांक :- १६ मे, २०१७.

वाचा :- १) शासन परिपत्रक, क्रमांक सीआरएम २००४/६०८/पोल-११,

दिनांक २३ फेब्रुवारी, २००५.

२) शासन परिपत्रक क्रमांक सीआरएम २०१७/प्र.क्र.७१/पोल-१३,

दिनांक १ मार्च, २०१७.

प्रस्तावना :-

राज्यात अवैध दारु निर्मिती, वाहतुक व विक्रीला आळा घालण्यासाठी शासनाने वेळोवेळी क्षेत्रीय यंत्रणेला सूचना केल्या आहेत. परंतु, शासनाच्या असे निदर्शनास आले आहे की, सूचनेची काटेकोरपणे अंमलबजावणी होत नाही. यामुळे शासन स्तरावरून देण्यात आलेल्या सूचनांचे काटेकोरपणे पालन होते की नाही, अवैध धंद्यांना आळा घालण्यासाठी परिणामकारक उपाययोजनांची आखणी करणे आवश्यक आहे. महाराष्ट्र दारुबंदी (सुधारणा) अधिनियम, २०१६ नुसार ग्रामपंचायत स्तरावर अवैध मद्यनिर्मिती, विक्री व वाहतुक यावर प्रभावी नियंत्रण आणण्यासाठी ग्रामरक्षक दलाची स्थापना करण्यात आली आहे. यासंदर्भात अवैध दारुस प्रतिबंध घालण्यासाठी ग्रामस्तर ते राज्यस्तरापर्यंत वेळोवेळी आढावा घेणे आवश्यक आहे.

शासन निर्णय :

अवैध दारु धंद्यासंदर्भात पोलीस प्रशासन व राज्य उत्पादन शुल्क यांनी एकत्रितपणे करावयाच्या प्रतिबंधात्मक कार्यवाहीबाबत सूचना देण्यात आल्याआहेत. यासंदर्भात ग्रामस्तरापासून राज्यस्तरापर्यंत करण्यात आलेल्या कार्यवाहीचा आढावा घेण्यासाठी मा.मंत्री (राज्य उत्पादन शुल्क) यांच्या अध्यक्षेखाली अवैध दारुस प्रतिबंध घालण्यासाठी राज्यस्तरीय समिती गठीत करण्यास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे.

राज्यस्तरीय समितीची रचना :

अ.क्र.	नांव	पद
१	मा.मंत्री (राज्य उत्पादन शुल्क)	अध्यक्ष
२	मा.मंत्री (सामाजिक न्याय व व्यसनमुक्ती)	सदस्य
३	मा.राज्यमंत्री (राज्य उत्पादन शुल्क)	सदस्य
४	मा.राज्यमंत्री (सामाजिक न्याय व व्यसनमुक्ती)	सदस्य
५	व्यसनमुक्ती संस्थांचे प्रतिनिधी	सदस्य
६	व्यसनमुक्ती संस्थांचे प्रतिनिधी	सदस्य

७	महिला संघटनांचे प्रतिनिधी	सदस्य
८	महिला संघटनांचे प्रतिनिधी	सदस्य
९	महिला संघटनांचे प्रतिनिधी	सदस्य
१०	प्रधान सचिव, गृहविभाग (विशेष)	सदस्य
११	प्रधान सचिव, वित्त विभाग	पदसिद्ध सदस्य
१२	प्रधान सचिव/अपर मुख्य सचिव (राज्य उत्पादन शुल्क)	सदस्य
१३	प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग	सदस्य
१४	सचिव/प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग	सदस्य
१५	सचिव/प्रधान सचिव, आदिवासी विकास विभाग	सदस्य
१६	पोलीस महासंचालक	सदस्य
१७	आरोग्य संचालक	सदस्य
१८	आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क	सदस्य सचिव

समितीची कार्यकक्षा :

- १) अवैध दारु उत्पादन व विक्री संदर्भात पोलीस विभाग आणि राज्य उत्पादन शुल्क विभागामार्फत करण्यात आलेल्या कार्यवाहीचा आढावा घेणे.
- २) ग्रामस्तरावर स्थापन करण्यात आलेल्या ग्रामरक्षक दलाच्या कामाचा आढावा घेणे.
- ३) अवैध दारुधंद्यावर परिणामकारक नियंत्रण ठेवण्यासाठी उपाययोजना सुचविणे व त्यानुसार कृती कार्यक्रम निश्चित करणे.

समितीची बैठक सहा महिन्यातून एकदा आयोजित करण्यात यावी.

जिल्हास्तरिय समितीची रचना :

अ.क्र.	नांव	पद
१	जिल्हाधिकारी	अध्यक्ष
२	जिल्हा पोलीस अधीक्षक	कार्यकारी अध्यक्ष
३	मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद	सदस्य
४	जिल्हा परिषदेच्या महिला सदस्य	सदस्य
५	जिल्हा परिषदेच्या महिला सदस्य	सदस्य
६	स्वयंसेवी संस्थांचा प्रतिनिधी	सदस्य
७	स्वयंसेवी संस्थांचा प्रतिनिधी	सदस्य
८	अनुसूचित जाती, महिला सदस्य	सदस्य
९	अनुसूचित जमाती, महिला सदस्य	सदस्य
१०	व्यसनमुक्ती संस्थांचे प्रतिनिधी	सदस्य
११	व्यसनमुक्ती संस्थांचे प्रतिनिधी	सदस्य
१२	जिल्हा पोलीस अधीक्षक	सदस्य
१३	विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी	पदसिद्ध सदस्य
१४	जिल्हा अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क	सदस्य सचिव

जिल्हास्तरीय समितीची कार्यकक्षा :

- १) अवैध दारु उत्पादन व विक्री संदर्भात जिल्ह्यांतर्गत दाखल करण्यात आलेल्या गुन्ह्यांचा आढावा घेणे.
- २) पोलीस विभाग आणि राज्य उत्पादन शुल्क विभागामार्फत करण्यात आलेल्या कार्यवाहीचा आढावा घेणे.
- ३) ग्रामस्तरावर स्थापन करण्यात आलेल्या ग्रामरक्षक दलाच्या कामाचा आढावा घेणे.
- ४) महाराष्ट्र पोलीस अधिनियमान्वये हद्दपार तसेच महाराष्ट्र प्रिव्हेन्शन ऑफ डेंजरस ॲक्टिव्हीटीज ऑफ स्मललॉर्ड्स, बुटलेगर्स ॲन्ड ऑफेन्डर्स ॲक्ट १९८१ प्रमाणे केलेल्या कारवाईचा आढावा घेणे.
- ५) पोलीस अधीक्षक यांनी जिल्हास्तरावर अवैध दारु धंद्यावर निर्बंध आणण्याच्या दृष्टीने पोलीस विभाग आणि राज्य उत्पादन शुल्क यांनी एकत्रितपणे कार्यवाही करण्यासाठी स्थापन करण्यात आलेल्या संयुक्त पथकांच्या कामगिरीचा आढावा घेणे.
- ६) दारु पिऊन शांतता भंग करणारे, गुन्हेगारी कृत्य करणाऱ्या सराईत व्यक्तीविरुद्ध महाराष्ट्र दारुबंदी अधिनियम कलम ९३ अन्वये केलेल्या कार्यवाहीचा व महाराष्ट्र पोलीस अधिनियमाच्या कलम ५५, ५६ व ५७ नुसार प्रलंबित प्रकरणासंदर्भात केलेल्या कार्यवाहीचा आढावा घेणे.
- ७) अवैध दारुधंद्यावर परिणामकारक नियंत्रण ठेवण्यासाठी उपाययोजना सुचविणे व त्यानुसार कृती कार्यक्रम निश्चित करणे.
- ८) अवैध दारु निर्मिती व विक्रीस प्रतिबंध घालण्यासाठी तालुकास्तरावर तहसिलदार यांच्या अध्यक्षतेखाली गठीत करण्यात आलेल्या समितीच्या कामगिरीचा आढावा घेणे.

जिल्हास्तरीय समितीची बैठक तीन महिन्यातून एकदा घेण्यात यावी. तसेच आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क यांचे कार्यालयातील उप आयुक्त स्तरावरील अधिकाऱ्याकडे याबाबतचा कार्यभार सोपविण्यात यावा.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in यासंकेत स्थळावर उपलब्ध केला असून, त्याचा संकेतांक क्रमांक २०१७०५१६१५२६१२०७२९ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(पु. हि. वागदे)
सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई,
- २) मा.मंत्री (सामाजिक न्याय/राज्य उत्पादन शुल्क) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,

- ३) मा.राज्यमंत्री (सामाजिक न्याय/राज्य उत्पादन शुल्क) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- ४) मुख्य सचिव यांचे वरिष्ठ स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई
- ५) सर्व अपर मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई
- ६) सर्व प्रधान सचिव/सचिव (सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुंबई,
- ७) सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्यक विभाग यांचे वरीष्ठ स्वीय सहाय्यक,
- ८) आयुक्त,समाजकल्याण, पुणे
- ९) सर्व विभागीय आयुक्त,
- १०) सर्व जिल्हाधिकारी,
- ११) सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद,
- १२) पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
- १३) सर्व पोलीस आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
- १४) सर्व पोलीस अधीक्षक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
- १५) सर्व जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद,
- १६) निवड नस्ती.